

Záznam zo zasadnutia Výboru pre deti a mládež Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava, 11. októbra 2012,
14.00 hod. zasadacia miestnosť č. 117

Prítomní (vrátane zúčastnených v zastúpení): vid' podľa prezenčnej listiny

Ospravedlnení: Kamila Jandžíková, Marek Števíček, Peter Guráň, Juraj Králik, Oľga Nachtmanová, Matrin Hilek

Program rokovania:

1. Otvorenie
2. Analýza OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze „*Situácia v oblasti ochrany detí pred násilím z pohľadu MVO zameranej na poskytovanie pomoci týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom*“
3. Prerokovanie opatrení na úrovni štátnej správy a samosprávy na zlepšenie stavu ochrany detí pred týraním, zneužívaním a zanedbávaním
4. Záver

1. Otvorenie

Ján Richter, minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a predseda Výboru pre deti a mládež (ďalej „predseda výboru“)

- v úvode privítal prítomných na mimoriadnom zasadnutí Výboru pre deti a mládež, ktoré operatívne reaguje na konkrétne, znepokojujúce prípady, ktoré poukázali na existenciu problémov pri zabezpečovaní ochrany života a zdravia detí
- pristúpil ku schváleniu programu rokovania, návrh programu bol konsenzuálne schválený v predloženej znení
- pristúpil ku kontrole uznášaniaschopnosti výboru; po overení tajomníčkou výboru, na zasadnutí bolo prítomných 18 členov s hlasovacím právom, výbor bol uznášaniaschopný
- vyzval Ivana Leitmana, prizvaného experta, aby uviedol materiál „*Situácia v oblasti ochrany detí pred násilím z pohľadu MVO zameranej na poskytovanie pomoci týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom*“

2. Analýza OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze „Situácia v oblasti ochrany detí pred násilím z pohľadu MVO zameranej na poskytovanie pomoci týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom“

Ivan Leitman, OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze

- poznamenal, že nezastupuje len OZ Náruč – pomoc deťom v kríze, ale tiež Asociáciu krízových stredísk
- uviedol materiál Analýza OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze „*Situácia v oblasti ochrany detí pred násilím z pohľadu MVO zameranej na poskytovanie pomoci*“

týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom“, ktorú pripravili na základe 15-ročných skúseností s prácou v krízovom stredisku; poznamenal, že závery nie sú odrazom individuálnych skúseností, ale ide o závery spoločné pre všetky pobytové zariadenia podobného typu a tiež výrazne čerpajú z dokumentov celoeurópskeho rozmeru

- citoval úvod analýzy, v nadväznosti na čo zdôraznil, že analýza samotná nie je dôsledkom prípadu, ktorý členov výboru a predsedu výboru zmobilizoval k zvolaniu tohto mimoriadneho zasadnutia výboru, nakoľko jej príprava trvala niekoľko mesiacov a časovo medializovanému prípadu odhalenia mŕtveho dievča predchádza
- konštatoval, že tragický prípad dal záverom analýzy len za pravdu
- ocenil, že sa téme venuje taká pozornosť, že mimoriadne zasadne výbor

Ján Richter, predseda výboru

- vyzval Ondreja Galla, druhého podpredsedu výboru, aby uviedol avizovaný materiál – opatrenia mimovládnych organizácií reagujúce na analýzu

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- vyjadril potešenie nad tým, že štátna správa venuje téme takú pozornosť
- poďakoval Dane Žilinčikovej a Ivanovi Leitmanovi za podnet ku zvolaniu mimoriadneho zasadnutia výboru
- pripomenul skutočnosť, že medializovaný prípad nebol „spúšťač“ pre zaoberanie sa témou násilia na deťoch vo výbore, nakoľko p. Leitman tému dával do pozornosti už v roku 2011
- informoval o prípravnom koordinačnom stretnutí mimovládnych organizácií (okružlom stole), ktorý zorganizovali členovia výboru za mimovládny sektor pred zasadnutím výboru, aby, vychádzajúc z analýzy, navrhli konkrétne opatrenia
- uviedol, že podľa analýzy (ktorá sa odvoláva na štatistické zdroje Rady Európy) aj v prípade, ak by sme boli veľkí optimisti, sme vystavení 10-tkam tisíc detí, ktoré sú vystavené sexuálnemu násiliu, a to najmä zo strany najbližších
- zarámcoval opatrenia navrhované mimovládnymi organizáciami do troch okruhov

1. potreba Národnej stratégie ochrany detí pred násilím (nie preto, aby vznikol nový dokument, ale preto, že ide o medzirezortnú problematiku, kde je potrebný vysoký stupeň kooperácie a koordinácie), súčasťou ktorej by mala byť komplexná analýza toho, ako systém funguje spolu s návrhom opatrení v krátko- a stredno-dobom horizonte

2. potreba zriadenia inštitútu detského ombudsmana o zriadení ktorého sa už 13 rokov vedie diskusia; pripomenul, že problém naposledy riešil návrh na vypracovanie národnej stratégie ochrany ľudských opráv, ktorý inštitút detského ombudsmana rieši ako úrad, ktorý reaguje na otázky práv detí a odporúča ho zriadiť pri úrade verejnej ochrankyne práv (ako súčasť existujúceho orgánu, ktorý sa koncepčne zaoberá potrebami dieťaťa a podávaním sťažností zo strany detí)

3. prehodnotenie existujúcej štruktúry, v ktorých sú opatrenia realizované, ako fungujú oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako i ďalší aktéri

- zdôraznil potrebu vyhodnotiť procesy, nakoľko chýba reálna kapacita – upozornil, že nejde o kritiku ľudí, ale o odkaz na systémové fungovanie a kapacitu úradov, odbornosť a koordináciu aktérov
- odporučil štátnej správe uskutočniť analýzu fungovania – konštatoval, že mechanizmy aj legislatívu má SR pripravenú, absentuje ale prepojenosť aktérov
- ocenil iniciatívu štátneho tajomníka rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, vyzval ku dotiahnutiu už započatej systémovej analýzy, napr. aj v rámci spomínanej národnej stratégie
- následne v stručnosti zhrnul zostávajúce body diskusie účastníkov okrúhleho stola – potrebu systémových zmien na úrovni štátnej správy; potreby systémových zmien na úrovni všetkých aktérov - pedagógov, psychológov, sudcov, polície, prokurátorov, etc.; potrebu scitlivovania verejnosti (aby bolo prirodzené hlásiť podozrenie z týrania či zneužívania dieťaťa a iniciovať konanie orgánov, ktoré sú príslušné sa vecou zaoberať);
- ocenil materiál pripravený z úrovne štátnej správy, nakoľko v ňom nachádza veľa prienikov, ktoré sú dôkazom toho, že vo veľa veciach nachádzajú spoločnú reč, ocenil záujem posunúť problematiku na novú úroveň
- reflektoval na úlohu výboru v danom procese – výbor síce nie je výkonným orgánom, ale je ideálnym miestom na stretávanie sa zainteresovaných a má kapacitu sledovať danú problematiku aj ďalej, to, ako sa vyvíja a či sú naplnené

Ján Richter, predseda výboru

- poďakoval za vstup, ktorý zároveň premostuje diskusiu k ďalšiemu bodu rokovania – návrhom opatrení pripravených z úrovne orgánov štátnej správy
- odporučil samostatne diskutovať k návrhom opatrení MVO a samostatne k opatreniam navrhovaným štátnou správou, požiadal však o vzájomné zohľadnenie prepojenosti oboch
- otvoril diskusiu k analýze a návrhom opatrení predložených MVO

Jozef Mikloško, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

- vyzval ku stlmeniu emócií a vecnú diskusiu, nakoľko zlyhávanie niektorých parametrov systému nemusí znamenať celkovo zlý systém
- upozornil na niekoľko okruhov problémov:

1. poddimenzovanosť systému (zvlášť personálnu) a potrebu väčšej spolupráce medzi oddeleniami sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately s obcami a potrebu spolupráce inými formami

2. zdôraznil potrebu koordinačnej funkcie člena vlády povereného koordináciou ochrany detí na Slovensku

3. upozornil na absentujúce služby rodinám (len 10% prípadov tvoria vedomé poškodzovania, zvyšok pripadá na nezvládnuté situácie rodičmi dieťaťa)
4. potreba roly sociálnych pedagógov a sociálnych sestier; sociálna práca by mala byť uznaná zákonom, rozvíjaná a kontrolovaná

Ivan Leitman, OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze

- polemizoval s predrečníkom o tom, či je systém naozaj dobre nastavený
- vyzval na pomenovanie problémov pred prístupím ku ich riešeniu

Mária Leitmanová, OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze

- zdôraznila úlohu rodiny
- vyzvala k tomu, aby priority boli priamo nastavené na prípady týraných, zneužívaných a zanedbávaných detí, nakoľko doterajšie priority boli zamerané na rodinu ako celok, kde sa špecifiká problému vytrácajú a nie sú adekvátne riešené

Pavol Šimunič, Ministerstvo kultúry SR

- konštatoval, že medzi prítomnými existuje zhoda v tom, je potrebné uskutočniť operatívne krátkodobé i dlhodobejšie opatrenia
- odporučil vypracovanie SWOT analýzy systému

Ján Richter, predseda výboru

- zhrnul diskusiu v odporučení smerovať závery výboru do rady vlády a následne na vládu SR tak, aby boli vytvorené predpoklady na realizáciu navrhovaných opatrení; upozornil na potrebu priebežného vyhodnocovania, aktualizácie prehodnocovania opatrení

Jana Dubovcová, verejná ochrankyňa práv

- víta predstavené návrhy systémových opatrení
- aj jej zistenia potvrdzujú, že nastavenie je zrejme dobré, zlyháva však v praxi
- súhlasí s vytvorením inštitútu detského ombudsmana pri úrade verejnej ochrankyne práv (odvolávajúc sa na ústavné zakotvenie inštitútu), v rámci ktorého by malo byť vybudované špecializované pracovisko odborne zamerané na problematiku ochrany práv dieťaťa
- odporučila zväžiť potrebu vytvorenia špecializovaných pracovísk a ich presieťovanie
- podporuje všetky navrhované opatrenia MVO a štátnej správy, v kontexte ktorých poznamenala, že vníma dôraz kladený na oznamovaciu povinnosť, chýba jej však riešenie následných krokov po oznámení
- upozornila na potrebu zapojenia súdov (okrem štátnej správy a samosprávy)
- považuje za mimoriadne dôležité, že sa téme venuje pozornosť

Mariana Kováčová, Asociácia krízových stredísk

- spochybnila flexibilitu systému, v ktorom sú deti opakovane vypočúvané a vystavované priet'ahom v konaní

- zdôraznila, že ide o výrazne medzirezortnú problematiku

Mária Ritomská (v.z. Stanislav Trnovec), Klub mnohohodetných rodín

- vyzvala ku zamysleniu sa nad príčinami týrania, ktoré vidí v nedostatku práce, ktorá zvyšuje napätie v rodinách; dochádza k zlyhaniu ľudského faktora
- domnieva sa, že chýba najmä vyhládavacia povinnosť, vyzvala k zvýšeniu tlaku na zainteresovaných aktérov (úradu, matriky, etc.)

Alexandra Draková (v.z. Miroslav Kaňa) Slovenský výbor pre UNICEF

- vyslovila nesúhlas s predrečníčkou
- zdôraznila, že zasadnutie výboru nie je reakciou na individuálny prípad, ale reflektuje na systémové nedostatky
- upozornila na zaťaženosť sociálnych pracovníkov (250 prípadov na osobu), neadekvátne kompetencie a dosah na iné rezorty – konštatovala, že aj odborníci štátnej správy došli k rovnakému záveru
- svoj vstup uzavrela konštatovaním, že prepojenosť problematiky si vyžaduje prípravu národnej stratégie

Ján Richter, predseda výboru

- zhrnul diskusiu do záveru, v zmysle ktorého je potrebné vypracovať na úrovni vládneho dokumentu národnú stratégiu na ochranu detí pre násilím, na čom sa zhodli tak zástupcovia MVO ako i zástupcovia štátnej správy
- iniciatívne ponúkol, že patronát nad plnením tejto úlohy prevezme rezort práce, sociálnych vecí a rodiny v úzkej súčinnosti s ostatnými aktérmi
- národnú stratégiu vníma ako východiskový materiál, od ktorého sa budú odvíjať ďalšie kroky, bude ho možné vyhodnocovať a aktualizovať
- výboru iniciatívne navrhol predložiť na najbližšom zasadnutí harmonogram prípravy národnej stratégie

Oľga Pietruchová, riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR

- pripomenula, že s problematikou násilia na deťoch úzko súvisí problematika násilia na ženách (domáce násilie)
- odporučila, aby súčasťou stratégie bola aj východisková správa a prieskum fenoménu, nakoľko o tom, aké deti postihuje násilie v rodinách panuje mnoho stereotypov a predsudkov (že ide najmä o sociálne slabé rodiny, nezamestnaných rodičov a pod., pričom často sú obeťami naopak dobre situované rodiny); odporučila vykonanie hĺbkového sociologického prieskumu
- poukázala na vysokú mieru latencie, absentujú dáta odzrkadľujúce skutočný rozmer problému

Mariana Kováčová, Asociácia krízových stredísk

- pripomenula prieskum MVO spred 13tich rokov medzi mladými ľuďmi vo veku 15-16 rokov (5230 respondentov), z ktorých 24,8 uviedlo, že boli vystavení telesnému týraniu zo strany rodičov (nešlo o mierne formy násilia, ale o dlhodobé násilie,

kopance, porezanie a pod.); sexuálne zneužívanie priznalo 12,3 % respondentov, z ktorých 32%to nikdy nikomu nepriznalo; 34 % agresorov tvorili známe osoby, priatelia, rodičia

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- odporučil, aby záver výboru smerujúci k tvorbe národnej stratégie explicitne uvádzal odkaz na potrebu vypracovania analýzy, ktorá by popisovala výskyt a popisanie fenoménu násilia (po apele z pléna od p. Leitmana) rozšírenú o analýzu inštitucionálneho zabezpečenia
- v kontexte formulácie záverov výboru zdôraznil potrebu finančného krytia tvorby a realizácie národnej stratégie, potrebu koordinácie na úrovni člena vlády
- zdôraznil potrebu posilnenia vyhľadávacej a oznamovacej činnosti (cez rôzne smernice, štandardy)

Ján Richter, predseda výboru

- v kontexte plánovaného zasadnutia výboru (predbežne ešte do konca kalendárneho roka) zopakoval ponuku predložiť na najbližšom zasadnutí výboru návrh časového a obsahového postupu prípravy národnej stratégie, do ktorej by sa premietol aj odkaz na potrebu vypracovania súvisiacich analýz), zdôraznil, že je zástancom komplexného riešenia problematiky
- jeho úmyslom je prizvať do pracovnej skupiny, ktorá za týmto účelom bude zrejme zriadená aj zástupcov samosprávy a mimovládnych organizácií
- odporučil postup koordinovať so závermi preskúmania možnosti financovať časť aktivít cez projekty ESF

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- pripomenul kontext zasadnutia rady vlády, ktoré sa uskutoční už 17. októbra
- navrhol už teraz z úrovne výboru odporúčať vypracovanie národnej stratégie s tým, že výbor sa bude vecou paralelne ďalej zaoberať
- uznesenie rady vlády by malo smerovať k podpore uznesenia Výboru pre deti a mládež

Jozef Mikloško, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

- pripomenul potrebu koordinácie implementácie národnej stratégie, nakoľko SR nemá pre problematiku ochrany dieťaťa dedikované osobitné ministerstvo

Katarína Szijjártóová, expertka ZiPCEM v SR

- poznamenala, že v návrhu opatrení za štátnu správu je nedostatočne venovaná pozornosť oblasti školstva
- upozornila na dôležitosť, akú hrá školstvo najmä v oblasti prevencie fenoménu
- pripomenula, že opatrenia by mali smerovať nielen k deťom, ale aj k rodičom, ktorí zlyhávajú

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- sumarizoval závery diskutujúcich do záveru, v zmysle ktorého sa s odporúčaním vypracovať národnú stratégiu obracia výbor prostredníctvom rady vlády na vládu SR

Ján Richter, predseda výboru

- prítomných informoval o tom, že o stanovisko ÚPSVaR požiadal bezprostredne po medializovanom prípade, zo záverov ktorého vyplynulo, že šlo o individuálne zlyhanie, sprevádzané však pochybnosťami o kvalite fungovania systému
- na základe uvedeného oslovil rezortných kolegov a ZMOS a prejednaním veci poveril štátneho tajomníka Buriana; koordinačné stretnutie sa uskutočnilo pred mimoriadnym zasadnutím výboru a jeho výsledkom je súbor opatrení predložených z úrovne štátnej správy na dnešnom rokovaní výboru
- konštatoval, že tento nerieši všetky aspekty problematiky, je však svojím zameraním pragmatický a konkrétny
- potvrdil potrebu koordinácie postupov z úrovne člena vlády
- požiadal štátneho tajomníka rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny o uvedenie materiálu

3. Prerokovanie opatrení na úrovni štátnej správy a samosprávy na zlepšenie stavu ochrany detí pred týraním, zneužívaním a zanedbávaním

Jozef Burian, štátny tajomník ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- v stručnosti popísal štruktúru a obsah navrhovaného materiálu opatrení
- informoval, že v zásade je dobré nastavenie systému v jednotlivých rezortoch a teda právne nastavenie v systéme. Problémom je previazanosť medzi jednotlivými rezortmi
- súhlasil s potrebou posilnenia vyhľadávacej povinnosti a oznamovacej povinnosti
- poďakoval operatívnosti jednotlivých rezortov (aj keď je časová tieseň pre každý rezort problematická)
- výsledkom koordinačného stretnutia je základný móduš, ktorý by mal viesť k tomu, že časová postupnosť a riešenia problému by sa mali odzrkadliť v národnej stratégii pre ochranu detí a malo by to byť prvým krokom, návodom do diskusie pre ďalšie obdobie
- vyjadril sa k zásadným okruhom materiálu, ktorý obdržali prítomní na zasadnutí
- ide o zhmotnenú podobu toho ako návrh opatrení nadväzuje na identifikované riziko
- ide o opatrenia zatiaľ predznamenané jednotlivými rezortmi, s tým, že zostáva úloha tieto rozpracovať a dopracovať tak, aby boli účinné
- uviedol, že rezort okrem uvedených opatrení má aj strednodobú stratégiu napr. národný projekt deinštitucionalizácie, kde chce priviesť do systému cca 92 ľudí, aby sa činnosť na úradoch zefektívnila a zlepšila
- ďalším identifikovaným problémom je, že časť problému je spôsobená individuálnym zlyhaním, ale zároveň aj to, že títo ľudia majú väčšiu fluktuáciu, sú tam ľudia, ktorí

nie sú dobre vyškolení; záver je, že potrebujú lepší návod, aby mohli efektívne postupovať v týchto kritických situáciách

- z pléna neboli predkladateľovi adresované otázky

Ján Richter, predseda výboru

- otvoril diskusiu
- vrátil sa ku konštatovaniu, že sieť sociálnych pracovníkov je poddimenzovaná a finančne podhodnotená, ocenil preto skutočnosť, že sa vracia k spusteniu niektorých národných projektov, ktoré bývalá vláda vo februári 2012 zastavila
- vidí v národných projektoch možnosť na doplnenie personálnych kapacít cca v rozsahu 90 zamestnancov
- vyslovil počudovanie nad výrazným poklesom už i tak poddimenzovaného stavu sociálnych pracovníkov v sieti o cca 60 zamestnancov, ku ktorému došlo v predchádzajúcich dvoch rokoch
- nesúhlasí s krátením počtu pracovníkov štátnej správy prvého kontaktu, nakoľko už aktuálny stav vníma ako hraničný
- vyslovil ambíciu vrátiť týchto zamestnancov do stavu, nakoľko počet rizikových detí/rodín pripadajúci na jedného sociálneho pracovníka je neúmerne vysoký

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- ocenil vzájomný súlad pohľadu na problematiku
- zamýšľal sa nad úlohou a možnosťami výboru tlmočiť vláde prostredníctvom rady vlády znepokojenie výboru nad tým, že stav je kritický, oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately sú poddimenzované a že navýšenie počtu zamestnancov musí byť zásadné – odporučil prijať uznesenie výboru, ktoré by všetky uvedené aspekty zohľadňovalo, a podporiť tak úsilie rezortu práce na doregulovanie systému v záujme efektívnejšieho fungovania nielen oddelení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, ale aj MVO, ktoré v tejto oblasti pracujú

Mária Gazdová (v.z. Ondrej Varačka), Ministerstvo vnútra SR

- vyslovila počudovanie nad vysokým počtom študentov sociálnej práce (napr. o štúdium má záujem aj veľký počet policajtov), ktorí sú ale zrejme motivovaní inými záujmami než reálnym výkonom tejto profesie, nakoľko sa o ňu v praxi neuchádzajú
- vrátila sa k poznámke št. tajomníka Buriana týkajúcej sa nedostatočne odborne pripravených sociálnych pracovníkov
- zamýšľala sa nad dôvodmi fluktuácie tých, ktorí majú reálne záujem túto profesiu vykonávať, ktoré vidí v nízkom finančnom ohodnotení a ich stratu
- pozastavila sa nad formuláciou navrhovaných opatrení, ktoré vo veľkej miere ukladajú povinnosti – domnieva sa, že takáto formulácia si vyžaduje zmenu legislatívy, nakoľko povinnosti možno ukladať len zákonom

Pavol Šimunič, Ministerstvo kultúry SR

- nadviazal na prezentáciu št. tajomníka Buriana, pripravovaná stratégia by mala obsahovať aj analýzu toho prostredia, personálnu, finančnú, ekonomickú, koordinačnú pre výkon práce
- jeden z prostriedkov, ako dosiahnuť posun v tejto veci, vidí v systéme vzdelávania, ktorý by mal byť štruktúrovaný a adresnejšie zameraný na výkon týchto činností, či už systémom vzdelávania cez vysoké školy, nadstavby alebo cez osobitné kurzy
- ďalšou vecou je podpora a vynútiteľnosť ustanovení voči rodičom alebo napr. poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktoré už sú existujúce, nájsť komplexnú podporu pre sociálnu prácu
- posilniť možno aj postavenie sociálneho pracovníka, v prípade ak zistí, že sa niečo deje, mal by mať možnosť vydať na mieste rozhodnutie napr. na odobratie dieťaťa, umiestnenie v zariadení, čiže posilniť jeho právomoci, čím sa zvyšuje aj autorita týchto pracovníkov a ich motivácia

Ivan Leitman, OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze

- čerpajúc z vlastných skúseností uviedol, že napriek svetlým prípadom niektorých úradov sa výrazne častejšie stretávajú s neprofesionalitou, neodbornosťou sociálnych pracovníkov
- zamýšľal sa nad dôvodmi, vyjadril pochybnosť nad tým, že ide len o otázku vzdelania
- domnieva sa, že zásadným je v tomto finančné ohodnotenie, ktoré spôsobuje odliv sociálnych pracovníkov do iných odborov

Ján Richter, predseda výboru

- konštatoval, že absolvent nie je komplexne pripravený na výkon práce, potrebná je prax, aby vedel okolnosti predvídať a analyzovať
- vníma nízke finančné ohodnotenie sociálnych pracovníkov
- priestor na financovanie ďalšieho vzdelávania dávajú zdroje z európskych fondov, v súvislosti s čím vyslovil znepokojenie nad pozastavením národného projektu, ktorý by túto otázku mohol riešiť, vo februári 2012 bývalou vládou; aj v kontexte uvedených súvislostí projekt bude obnovený

Jozef Burian, štátny tajomník ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- do vzdelávania sociálnych pracovníkov považuje za kľúčové
- za podstatnú považuje tiež potrebu posilnenia statusu sociálnych pracovníkov a ich kompetencií
- do pléna vrátil myšlienku detského ombudsmana, ktorá v diskusii trocha zanikla – podporil jeho vytvorenie pri úrade verejnej ochrankyne práv a navrhol smerovať k tejto podpore aj jeden zo záverov zasadnutia výboru

Jozef Turčány (v.z. Štefan Daško), Združenie miest a obcí Slovenska

- poznamenal, že zjednotenie postupu pre obce pri overovaní dlhodobej starostlivosti o deti môže pomôcť, i keď iná postupnosť je pri overovaní vo väčších mestách a iné postupy sú pri overovaní v regiónoch, v obciach, v osadách atď.
- ako jednu z podstatných problematických oblastí v opatreniach vidí ZMOS v evidencii obyvateľstva ako takej
- pre overovanie a sledovanie občana trvalý pobyt nič neznamená, zmeniť si trvalý pobyt je pre občana možnosť a nie povinnosť, občan môže byť prihlásený na trvalý pobyt v jednom mieste, ale v skutočnosti sa môže pohybovať úplne inde
- narazil na skutočnosti, prešetrované situácie v rodine v prípade neprihlásenia dieťaťa na povinnú školskú dochádzku, tento postup upravuje aj školský zákon, kedy problém nastáva v prípadoch slobodného výberu rodiča na miesto a typ školského zariadenia, kedy sa o tom samospráva môže aj nemusí dozvedieť
- problém vidí v posudzovaní, kedy sa rodič môže nachádzať napr. v Írsku a nemusí s týmto dieťaťom vôbec bývať
- opatrenia bude potrebné konkrétne rozpracovať

Alexandra Draková (v.z. Miroslav Kaňa), Slovenský výbor pre UNICEF

- vyslovila radosť nad slovami štátneho tajomníka Buriana, ktorý podporil myšlienku zriadenia detského ombudsmana
- konštatovala, že zriadenia inštitúcie sa UNICEF dovoľáva už 13 rokov, nie však z dôvodu zriadenia „inštitúcie pre inštitúciu“, ale s prihliadnutím na to, že deti sa reálne nemajú možnosť samé obracať na súdy, podávať sťažnosti, jednať s úradmi a pod.
- pripomenula viaceré medzinárodné záväzky SR a súvisiace odporúčania monitorovacích orgánov

Jana Dubovcová, verejná ochrankyňa práv

- uviedla, že preverenie fungovania úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, osobitne oddelení starostlivosti o maloletých si sama zadala pri nástupe do úradu verejnej ochrankyne práv ako jednu z priorít pre roky 2012/2013
- v nadväznosti na túto skutočnosť dala prítomným do pozornosti dotazník zverejnený na webovej stránke jej kancelárie adresovaný verejnosti a tiež deťom (prostredníctvom webovej stránky detského ombudsmana), aby získala spätnú väzbu zdola ohľadne fungovania a ich skúseností s týmito orgánmi
- informovala o plánovanom rozoslaní dotazníkov medzi zamestnancov úradov, s cieľom poznať ich názor na pracovné podmienky; vyzvala na širokú podporu posilnenia týchto inštitúcií
- je vnímavá ku skutočnosti, že zmeny možno uskutočňovať len postupne, ale apeluje za vytvorenie plánu postupnosti krokov, ktoré by boli realizované
- do pozornosti dala webovú stránku detských ombudsmanov (www.detskyombudsman.sk), prostredníctvom ktorej jej kancelária zodpovedá na

širokú škálu dotazov detí - aj na základe tejto skúsenosti vidí v zriadení inštitútu ombudsmana pre deti veľký potenciál a užitočnosť pre spoločnosť

Jozef Mikloško, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

- poukázal na disproporciu v počte sociálnych pracovníkov na jeden prípad v Českej republike a na Slovensku (v ČR výrazne vyšší počet zamestnancov – cca 2000/pre porovnanie v SR cca 600)
- poukázal na potrebu diferencovania stupňa ohrozenia dieťaťa
- pripomenul potrebu venovať pozornosť prenatálnej starostlivosti
- podporil zvyšovanie plátov sociálnych pracovníkov (najmä v oblasti terénnej sociálnej práce)
- vyslovil sa za zvyšovanie špecializácie sudcov, v súvislosti s čím pripomenul zavedenie tzv. rodinných sudcov, apeloval za riešenie prípadov týkajúcich sa maloletých jedným sudcom

Marián Valentovič, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- zapojil sa do diskusie s poukazom na skutočnosť, že kroky týkajúce zlepšenia podmienok práce sociálnych pracovníkov a ich ohodnotenia uskutočňujú kontinuálne od nástupu nového vedenia do čela ministerstva práce a ÚPSVaR a neboli uskutočňované výlučne na základe posledne medializovaného prípadu
- potvrdil opodstatnenosť poznámky predrečníka, ktorá sa týkala potreby prehodnotenia priorít a potrebu diferencovať medzi náročnosťou jednotlivých prípadov (spisov)
- potvrdil zámer zacieliť priority do ďalšieho obdobia na účelnejšie využívanie zdrojov a skutočnosť, že ÚPSVaR samé vníma situáciu sociálnych pracovníkov, ktorých je málo, a v dôsledku čoho sú preťažení, vyhorení
- v krátkosti uviedol, že priorita sa v predchádzajúcom období kladla na rozvodové stavy a striedavú starostlivosť, pričom vzhľadom na počet zákonných povinností/úkonov nie je možné ani bezproblémovú rodinu vyriešiť za 1 pracovný deň; pri nápade 250 prípadov na jedného zamestnanca je to problém
- poznamenal, že do práce sociálnych pracovníkov sa premietajú aj iné postupy, ktoré v konaní uplatňujú protistrany v rozvodovom konaní
- vyslovil poďakovanie ministrovi práce a štátnemu tajomníkovi rezortu práce ako i ďalším kolegom, ktorí sú vnímaví k týmto problémom a pristupujú k ich riešeniam takto zodpovedne
- vyslovil súhlas s názorom, že systém nie je dobre popísaný, v dôsledku čoho dochádza ku zlyhaniu – ocenil, že skončil rezortizmus a naštartovala sa vzájomná komunikácia (vrátane komunikácie s MVO), pričom táto bude pokračovať a na pravidelných koordinačných poradách sa budú zdieľať informácie o fungovaní opatrení v praxi
- pripomenul aktivity ústredia, ktoré v priebehu posledného pol roka až roka priebežne realizuje stretnutia, na ktorých analyzuje a vyhodnocuje uplatňovanie opatrení v praxi; cieľom je zlepšiť vyhľadávaciu činnosť, nakoľko zákonnú úpravu a metodiky možno považovať za kvalitne spracované

- popísal konkrétne už realizované opatrenia, cieľom ktorých bolo zvýšenie pracovného komfortu sociálnych pracovníkov (odstránenie prekážok pri poskytovaní služobných áut, preplácania nadčasov)
- vo vzťahu k statusu sociálnych pracovníkov poznamenal, že až 95% z nich má vysokoškolské vzdelanie a 65% v odbore sociálna práca
- zdôraznil potrebu ďalšej nadstavby, priestor pre čo má vytvoriť aj plánované spustenie Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, v rámci ktorého má dôjsť k posilneniu personálnych kapacít o 92 nových zamestnancov (cca dvaja na každý úrad práce); súčasťou projektu bude aj nastavenie metodík a procesov, komunikácia s deťmi a pod.
- v závere svojho vstupu konštatoval, že na systémových opatreniach sa pracovalo už dlhšie obdobie, nebola však potreba ich osobitne prezentovať – výbor takúto pôdu poskytol
- vyslovil obavu nad krátením stavov v radoch zamestnancov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, z ktorých len cca 20% tvorí „obslužný“ personál, domnieva sa, že u zamestnancov prvého kontaktu, psychologov, sprostredkovateľov práce a pod. už systém nemá ďalšie rezervy

Milan Hodás, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

- reagoval na problém, ktorý opísal p. Turčány a má dva rozmery
 1. plnenie školskej dochádzky mimo miesta trvalého pobytu, na toto školský zákon myslí, elementárny komunikačný mechanizmus je nastavený tak, že na základe trvalého pobytu žiaka je určená spádová škola, ak sa rodič rozhodne o presune žiaka, riaditeľ inej školy je povinný poskytnúť informáciu riaditeľovi spádovej školy a ten má zo zákona povinnosť informovať obec podľa trvalého pobytu žiaka
 2. súhlasil, že problém je v prípade plnenia školskej dochádzky mimo územia SR, čo parciálne rieši školský zákon tým, že takýto pobyt musí byť povolený riaditeľom spádovej školy, ak sa však rodič so žiakom nachádza v zahraničí, úrady sú závislé na spolupráci so zahraničím, kde by možno malo zmysel uvažovať o európskej legislatíve, ktorá by stanovovala komplexnú povinnosť kooperácie

Ondrej Gallo, Rada mládeže Slovenska, druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

- diskusiu zhrnul do dvoch bodov
 1. potreba navýšenia kapacít SPODaSK; napriek súčasnej finančnej situácii vníma ako potrebné tento odkaz z výboru vláde SR komunikovať
 2. potreba vytvorenia väčšieho tlaku na zriadenie inštitútu detského ombudsmana; v tejto súvislosti zdôraznil potrebu explicitného časového odkazu v uznesení (napr. „urýchlene“, „v dohľadnom čase“, „v krátkom čase“)

Ján Richter, predseda výboru

- privítal podporu rezortu pri implementácii opatrení navrhovaných v diskusii, je však vnímavý aj ku časovému a finančnému kontextu; z hľadiska ich financovania bude potrebné preskúmať možnosti realizácie prostredníctvom národných projektov

- podporil myšlienku zriadenia inštitútu detského ombudsmana
- zopakoval podporu predneseným návrhom opatrení
- nad rámec schváleného programu ponúkol bod rôzne v prípade, že niekto z prítomných má záujem sa upriamiť pozornosť na zatiaľ nediskutovaný problém, ktorým by sa mohol výbor zaoberať na najbližšom zasadnutí výboru

Ivan Leitman, OZ Náruč- Pomoc deťom v kríze

- upriamil ešte raz pozornosť na to, ako vážne môžu prijaté závery výboru ovplyvniť život detí; vrátil sa ku štatistikám Rady Európy prezentovaným v analýze a potrebe scitlivovania verejnosti
- upozornil na skutočnosť, že takmer 4500 detí sa nachádza v inštitucionálnej starostlivosti (v detských domovoch), pričom rádovo vyšší počet detí (podľa uvádzanej štatistiky Rady Európy „jedno z piatich“) sú obeť sexuálneho násillia; v tomto kontexte si položil otázku, či tieto deti nie je potrebné hľadať v rodinách
- upozornil na potrebu podchytenia týchto prípadov čo najskôr, aby sa eliminovali škody na detskej psychike; poukázal tiež na sklon osvojovať si správanie rodičov a prenášanie ho na ďalšie generácie („bludný kruh násillia“)
- práve v uvedenom kontexte je potrebné vnímať aj prijaté závery výboru nielen ako operatívne a týkajúce sa bezprostredne aktuálneho času, ale je potrebné na ne nahliadať ako na opatrenia, ktoré zásadným spôsobom a dlhodobo ovplyvňujú životy týchto detí a v konečnom dôsledku i spoločnosti
- v nadväznosti na uvedené zdôraznil nezastupiteľnú rolu pediatrov, ktorí v súčasnosti len vo veľmi malom percente prípadov oznamujú podozrenie na týranie či zneužívanie dieťaťa

Martina Élešová (v.z. Mário Mikloši), Ministerstvo zdravotníctva SR

- v kontexte poslednej poznámky p. Leitmana bližšie predstavila viacero konkrétnych opatrení, ktoré obsahuje predložený okruh návrhu opatrení predložených na rokovanie výboru

4. Záver

Ján Richter, predseda výboru

- poďakoval sa prítomným za aktívnu účasť a diskusiu, vyslovil presvedčenie, že závery, ktoré výbor prijal, nebudú jednorázové, ale sú systémového charakteru a presvedčenie, že bol odštartovaný proces pre vytvorenie národnej stratégie, ktorá dá nový rámec nielen pre problematiku samotnú, ale i pre fungovanie samotného výboru

Pozn.:

v nadväznosti na ukončenie zasadnutia výboru sa uskutočnil tlačový brífing ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorého sa zúčastnil aj štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, druhý podpredseda výboru Ondrej Gallo, Alexandra Draková zo Slovenského výboru pre UNICEF a Ivan Leitman z OZ Náruč - Pomoc deťom v kríze.

Zapísala:

Janka Divincová v.r., tajomníčka Výboru pre deti a mládež

Lenka Izraelová v.r., Spoločný sekretariát výborov

Za správnosť:

Ondrej Gallo v.r., druhý podpredseda Výboru pre deti a mládež

Schválil:

Ján Richter v.r., minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR a predseda Výboru pre deti a mládež

V Bratislave dňa 7. 11. 2012